

Asia: VN/23992/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen ympäristökeskuksen lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamisesta

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta lausua koskien hallituksen esitystä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavan 71:tä soidensuojelualueutta koskevaa lakia (851/1988) ja nostaa näitä alueita koskevat, asetuksella vuonna 1988 annetut rauhoitussäännökset lain tasolle, perustuslain edellyttämällä tavalla, sekä yhdenmukaistaa säännökset voimassa olevan luonnonsuojelulain kanssa. Muutosesityksen kohteena ovat soidensuojelualueet painottuvat Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntiin.

Soidensuojelualueet muodostavat ekologisesti ja alueellisesti ainutlaatuisen rikkaan suoluontomme säilyttämisen selkärangan, minkä vuoksi on tärkeää, että niitä koskevat säännökset päivitetään ajan tasalle.

Soidensuojelualueiden perustamistarkoituksen lisääminen lakiin on tarpeellinen parannus. Lakiehdotuksen 1§ mainitaan yhtenä soidensuojelualueen perustamistarkoituksena soiden luontaisen vesitasapainon ja rakennepiirteiden suojeleminen. Ekologisesti kestävä soiden suojelu edellyttää suoekosysteemin ja siihen vaikuttavan valuma-alueen säilyttämistä hydrologisesti toimivana kokonaisuutena. Käytännössä soidensuojelualueiden rajaukset ovat usein olleet kompromisseja, joissa ekologisiin tavoitteisiin ei ole aina ylletty. Lakiehdotuksen 71 suojelualueesta

valtaosalla pinta-ala on lakiehdotuksessa suurempi kuin vuoden 1988 laissa. Osalla kohteista rajauksia on vuosien myötä pystytty selkeästi parantamaan. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi 17. Silmäsvuoma (Kittilä), 40. Kätkäaapa-Serrijoki (Pelkosenniemi), 69. Iso-Huppio (Juva) ja 70. Haukkaneva-Nikulinneva (Virrat, Alavus).

Neljällä kohteella pinta-ala on lakiehdotuksessa merkittävästi (yli 100 hehtaaria) pienempi kuin vuoden 1988 laissa. Saaravuoma-Kuoskisenvuoman alueella (kohde 4, Enontekiö) on karttarajausten vertailun perusteella rajattu ulos alueita Käkälöjoen varresta, johon on rakennettu mökkejä ja muodostettu pienehköjä rantapalstoja.

Tarpeellinen lisäys soidensuojelualueiden perustamistarkoitukseen (1 §) on myös alueella esiintyvien muiden luontotyyppien huomioiminen. Esimerkiksi soiden ja metsien vaihtumisvyöhykkeet ovat lajistollisesti omaleimaisia ja monimuotoisia elinympäristöjä. Nykyisissä soidensuojelualueiden säädöksissä turvemailla olevan puuston hakkaaminen on kielletty, mikä on turvannut soidensuojelualueilla olevia puustoisia soita. Sen sijaan soidensuojelualueiden kivennäismaiden metsien metsätaloudellinen käyttö on ollut sallittua. Asetuksella kivennäismaiden metsien hakkuut ovat olleet kiellettyjä vain kahdeksalla alueella 71:stä.

Soidensuojelualueiden kivennäismaasaarekkeiden hakkuut ovat olleet tavallisia. Esimerkiksi Suomenselän vedenjakajaseudulla tehdyssä selvityksessä, jossa oli mukana 13 soidensuojelualueita, vain kolmella kohteella, joilla kivennäismaiden metsätalous oli kielletty asetuksella, oli jäljellä luonnontilaisia vaihtumisvyöhykkeitä ja hakkaamattomia kivennäismaasaarekkeiden metsiä (Aapala & Lindholm 1999). Muilla selvityksessä mukana olleilla soidensuojelualueilla suurin osa metsäsaarekkeista oli hakattu.

Luonnonsuojelulain 50 § säädetään siitä, milloin lain 49 § säädetyistä kielloista voidaan poiketa ilman Metsähallituksen lupaa. Sallittua on mm. rakentaa sellainen tie, joka on tarpeen alueen opastustoiminnan kannalta. Tätä ehdotetaan sallittavaksi myös soidensuojelualueilla. Koska tien rakentaminen suolle edellyttää aina jonkinlaisia ojituksia, ei tätä poikkeusta alueen opastustoiminnan kannalta tarpeellisen tien rakentamisesta voi pitää ekologisesti perusteltuna soidensuojelualueilla.

Lakiehdotuksen 1§ mukaan luetellut 71 aluetta ehdotetaan perustettaviksi vuoden 1923 luonnonsuojelulain (71/1923) mukaisiksi soidensuojelualueiksi. Eikö kuitenkin perusteta vuoden 2023 luonnonsuojelulain (9/2023) mukaisiksi suojelualueiksi?

Lähteet:

Aapala, K. & Lindholm, T. 1999. Suojelusoiden ekologinen rajaaminen. Metsähallituksen luonnon-suojelujulkaisu. Sarja A 95:1–153.

Lausunnon ovat valmistelleet vanhempi tutkija Kaisu Aapala (päävalmistelija) ja kehittämispäällikkö Minna Pekkonen luontoratkaisut yksiköstä.

Lausunnon ovat allekirjoittaneet päävalmistelija Kaisu Aapala ja ratkaisija yksikön johtaja Aino Juslen. Allekirjoitetun version saa tarvittaessa Syken kirjaamosta

Pekkonen Minna
Suomen ympäristökeskus